

Posudek disertační práce

Název práce:	Morální aspekty rozhodování při řízení úvěrového portfolia firemních úvěrů v obchodních bankách
Autor:	Ing. et Bc. Hana Zbranková
Studijní program:	P6208 Ekonomika a management
Obor:	62098V038 Management a ekonomika
Oponent:	doc. Ing. Pavla Staňková, Ph.D.

Autorka se zabývá problematikou morálních aspektů rozhodování při řízení úvěrového portfolia firemních úvěrů v obchodních bankách. Téma práce je aktuální a zajímavé zejména ze dvou důvodů. Prvním důvodem je poučení se z finanční krize v letech 2008 – 2010, která byla mimo jiné způsobena i snadnou dostupností hypotečních a částečně také obchodních úvěrů. Úvěry se staly dostupné jednak díky historickému poklesu úrokových sazeb, a také silnému uvolnění pravidel v jejich poskytování. Úvěr si mohl vzít téměř kdokoli, i lidé, u kterých bylo hned zpočátku jasné, že ho nebudou moct splácet. Druhým důvodem je atraktivnost propojení morálky a řízení úvěrového portfolia, která je založena na nefinančních a obtížně měřitelných aspektech řízení v obchodních bankách, kde může hrát výraznou roli lidský faktor a jeho možné selhání.

Předložená disertační práce obsahuje (kromě úvodu a závěru) 157 stran vlastního textu. Disertační práce je rozčleněna do 9 základních kapitol – Úvod, Současný stav řešené problematiky, Výzkumný problém a cíle práce, Zvolené metody zpracování, Výsledky realizovaného výzkumu, Naplnění cílů disertační práce, Limity a budoucí směry výzkumu a Závěr. V závěru textové části je uveden seznam použité literatury, seznam obrázků, tabulek, použitých symbolů a zkratk, seznam publikací autorky a odborný životopis autorky.

V úvodu kapitoly Současný stav řešené problematiky se autorka věnuje definování bankovního sektoru s důrazem na specifika bankovního sektoru, jeho regulaci, etickou problematiku a aspekty schvalování firemních úvěrů v obchodních bankách. V dalších kapitolách doktorandka předkládá teoretická východiska vztahující se k zaměstnancům, jejich úloze a motivaci při schvalování úvěrů a také prezentuje základní faktory ovlivňující rozhodování jednotlivce. Z hlediska výzkumu doktorandky jsou přínosné poznatky týkající se genderových rozdílů v přístupu k hodnocení rizika a nabízí se otázka, proč jsou výsledky výzkumů tak odlišné? Samostatnou součástí teoretických východisek disertační práce tvoří specifikace teorií vztahujících se k etickému rozhodování, a to Teorie morálního užítku a Teorie morálního pragmatismu. I když se autorka v práci zabývá také oblastí etiky a předkládá několik přístupů k etice a morálce, z úvodních kapitol práce není zřejmý její konečný přístup k této problematice. V některých částech používá autorka pojmy etika a morálka jako dva samostatné a odlišné pojmy – např. v úvodu na str. 4, 11, v jiných jako ekvivalent např. viz str. 28, kapitola 1.4.2. V kapitole 1. 6 jsou shrnuty základní teoretické poznatky, samotná výzkumná mezera však není explicitně specifikována. Celkově lze konstatovat, že teoretická východiska jsou zpracována pečlivě, na základě kvalitní české i cizojazyčné, monografické i seriálové literatury, s ohledem na směr a cíl výzkumu a jsou kvalitním východiskem pro další část práce. Netradiční je zařazení stanovení hypotéz přímo do teoretické části práce jako součást konkrétní kapitoly. Vzhledem k tomu, že je stanovená hypotéza výsledkem syntézy více kapitol, osobně bych ji nezařazovala jako součást konkrétní tematicky zaměřené kapitoly, ale samostatně jako souhrn kapitoly vztahující se k vymezené problematice.

Kapitola 2 „Výzkumný problém a cíle práce“ předkládá výzkumný problém, hlavní a dílčí cíle práce, výzkumné otázky a hypotézy, které jsou definovány tak, že jsou v souladu s tématem disertační práce a působí synergicky k naplnění

hlavního cíle práce. Z formálního hlediska by bylo vhodné uvést konkrétní výzkumný problém už do závěru kapitoly 2.1 Výzkumný problém, a ne až do kapitoly 2.2 Cíle práce. Zvolené metody zpracování disertační práce uvedené v kapitole 3 považuji za adekvátní a směřující naplnění zadaných cílů.

Hlavní výsledky disertační práce jsou shrnuty v kapitole 4. Doktorandka nejprve předkládá výsledky kvantitativního výzkumu zaměřeného na identifikaci dat 52 zaměstnanců a počet jejich případů převedených do správy ohrožených úvěrů a pochybení při schvalování v rámci ex-post kontroly zkoumaných v letech 2015-2020. Jak autorka na str. 70 uvádí, zkoumaný soubor obsahoval původně 71 zaměstnanců, ale poté bylo vyřazeno 19 zaměstnanců, kteří měli počet schválení nižší než 70. Statistické metody pro analýzu dat získaných kvantitativním výzkumem jsou použity vhodně a výsledky směřují k ověření stanovených hypotéz. Kvalitativní výzkum je postavený na realizaci strukturovaného rozhovoru s 8 otevřenými a 7 uzavřenými otázkami. V této kapitole je nepřesně využit pojem „dotazníkové šetření“, které je charakterizováno spíše jako kvantitativní výzkumná technika. V rámci kvalitativního výzkumu oceňuji úroveň kódování, kategorizaci kódu a jejich tematizaci. (pozn. Pro další publikování výsledků práce v odborné seriálové literatuře by mohla autorka ještě zvýšit kvalitu kódování vytvoření vazeb mezi jednotlivými kategoriemi, tedy dokončit axiální kódování).

Celkově lze konstatovat, že doktorandka zpracovala kvalitní výzkum, jenž nejen naplnil cíl práce, ale také přinesl zajímavé výsledky, které jsou přínosem nejen pro vědu, ale také pro praktickou činnost obchodních bank.

Formální úprava tezí disertační práce a jazyková úroveň textu je na dobré úrovni.

Co se týče publikační činnosti autorky, i když není vzhledem k délce studia rozsáhlá, odpovídá požadavkům doktorského studia na Fakultě managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Důležitý je také potenciál dalšího publikování zajímavých výsledků disertační práce.

Závěrečné doporučení a otázky

Předložená disertační práce je aktuální, svým rozsahem odpovídání zvolenému obsahu i vymezeným cílům. Cíl práce byl naplněn, práce předkládá a prohlubuje současné poznatky o zkoumané problematice, a to jak v rovině teoretické, tak aplikační. Zvolené metody a metodické postupy byly vhodně stanoveny a realizovány. Doktorandka prokázala schopnost samostatné vědecké a tvůrčí práce, a proto předloženou DISERTAČNÍ PRÁCI DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ a po jejím úspěšném obhájení doporučuji udělení titulu Ph.D.

Otázky k diskusi

1. Jak chápete pojmy etika a morálka? K jakému pojetí těchto pojmů se v rámci výzkumu přikláníte?
2. Proč jsou podle Vás tak odlišné výsledky výzkumů týkajících se genderových přístupů k hodnocení rizika? Měla jste možnosti získat informace o výzkumném vzorku, výzkumných metodách a dalších specifikách výzkumů prezentovaných v kapitole 1.4.4?
3. Na základě čeho jste si stanovila kritický počet schválení jednotlivých úvěrů u zaměstnanců právě na hodnotu 70?

Ve Zlíně dne 15. 1. 2023

doc. Ing. Pavla Staňková, Ph.D.